

YARGITAY

9. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2009/28927

Karar No. 2012/577

Tarihi: 17.01.2012

İlgili Kanun / Madde

4853 S.TTHK/8

•

- **NEMA ALACAĞI**
- **ZORUNLU TASARRUFLARDAN HAZİNENİN SORUMLU OLMASI İÇİN BORÇLU BELEDİYELERLE UZLAŞMAYA GİDİLMİŞ OLMASININ GEREKMESİ**

•

ÖZETİ 13.07.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5393 sayılı Belediye Kanunu Geçici 5.maddesinde, belediyeler ile bağlı kuruluşların kamuya olan borçları bakımından uzlaşmaya gidilebileceği belirtilmiş, uzlaşma komisyonunun belirleyeceği esaslar dahilinde Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu bakanın önerisi ile Bakanlar Kurulunun alacağı karar ile borçların yeniden yapılandırılması mümkün hale gelmiştir. Belediyeler ve bağlı kuruluşlar bakımından sözü edilen hüküm çerçevesinde zorunlu tasarrufa dayanan borçları da içeren kamu borçlarının yeniden yapılandırılmasına gidilmiş olması halinde, ödenmeyen tasarruf teşvik ve nema alacaklarından sorumluluk Hazine Müsteşarlığına ait olmalıdır. Başka bir anlatımla, belediyeler ve bağlı kuruluşlar için kamu kurumlarına olan borçları noktasında uzlaşmaya gidilmişse husumet Hazine Müsteşarlığına yöneltilmelidir(Yargıtay HGK 23.12.2009 gün 2009/ 9-480 E, 2009/ 596 K.). Bu noktada sözü edilen kurum ve kuruluşlar bakımından Sosyal Güvenlik Kurumuna olan tasarruf teşvik kesintisi ve katkı paylarını da içeren borçların yeniden yapılandırılmasının gerçekleşip gerçekleşmediği ve bu konuda Hazine Müsteşarlığı ile uzlaşma yoluna gidilip gidilmediği hususu sorumluluğun belirlenmesi bakımından önemlidir.

Uzlaşma kapsamında tahsil edilecek tasarruf teşvik kesintisi ile katkı payını tahsil eden tasarruf teşvik kesintisi, işveren katkı payı ve bunların neması işçiye ait bir hak olsa da; yasa gereği, işverenden tahsil yükümü Sosyal Sigortalar Kurumuna ait olmakla, Kurum tarafından tasarruf teşvik kesintisinin uzlaşma kapsamında tahsiline başlanmış olması halinde işverenin yükümlülüğünün devam ettiğinden söz edilemez. Aksi halde, davalı belediyenin aynı borç sebebiyle mükerrer şekilde sorumluluğuna gidilmiş

olur.

Hazine Müsteşarlığının sorumluluğu, uzlaşma kapsamında kalan belediye ve bağlı kuruluşlarla sınırlıdır. O halde zorunlu tasarrufu da içeren borçların yeniden yapılandırılmasının gerçekleşmediği belediyeler ve bağlı kuruluşlar ile diğer kamu kurumları açısından Hazine Müsteşarlığının sorumluluğundan söz edilemez. Yine, özel sektöre ait gerçek veya tüzel kişi işverenler bakımından zorunlu tasarrufa dair yasal yükümlülüklerin yerine getirilmemesinden doğan davalarda sorumluluk doğrudan işverene aittir

DAVA :Taraflar arasındaki, kıdem, ihbar tazminatı, izin, fazla çalışma ücreti, hafta tatili ücreti, bayram ve genel tatil ücreti, ücret, prim ve ikramiye alacaklarının ödetilmesi davasının yapılan yargılaması sonunda; ilamda yazılı nedenlerle gerçekleşen miktarın faiziyle birlikte davalıdan alınarak davacıya verilmesine ilişkin hüküm süresi içinde temyizden incelenmesi taraflar avukatlarınca istenilmesi ve davalı avukatıncada duruşma talep edilmesi üzerine dosya incelenerek işin duruşmaya tabi olduğu anlaşılmış ve duruşma için 17.01.2012 Salı günü tayin edilerek taraflara çağrı kağıdı gönderilmişti. Duruşma günü davalılardan Magic Life Der Clup İnter Turz. Hizm. A.Ş. adına Avukat Halil Girgin geldi. Karşı taraf adına kimse gelmedi. Duruşmaya başlanarak hazır bulunan avukatın sözlü açıklamaları dinlendi. Duruşmaya son verilerek Tetkik Hakimi Ş.Çil tarafından düzenlenen rapor sunuldu, dosya incelendi gereği konuşulup düşünüldü:

1.Dosyadaki yazılara, toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre davalıların tüm temyiz itirazlarıyla, davacının aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir.

2-Tasarruf teşvik ve nema alacaklarından sorumluluk konusunda taraflar arasında uyuşmazlık bulunmaktadır.

Tasarrufu teşvik sistemi ve nemalandırma, 18.03.1988 tarihinde yürürlüğe giren 3417 sayılı Yasa ile öngörülmüştür. Sözü edilen Kanunun 1. maddesinde Kanunun amacı, “çalışanların aylık ve ücretlerinden tasarruf kesintisi yapılmasını, tasarruflara Devlet veya ilgili işverenlerin katkıda bulunmasını, bağımsız çalışanların gelirlerinin bir kısmının tasarrufa ayrılmasını temin etmek ve bu tasarrufların en iyi şekilde nemalandırılmasını sağlamak suretiyle çalışanların tasarruf yapmalarını teşvik etmek” olarak açıklanmıştır. Aynı Kanunun 4. maddesinde ise tasarruf hesabına, işçi ücretlerinden kesilen miktar ile Devlet katkı payının yatırılacağı hükme bağlanmıştır. Bu durumda tasarrufu teşvik hesabı ana para tutarı, işçi ücretlerinden kesilen miktar ile işveren katkı payının toplamından oluşur. Yine sözü edilen Yasanın 6. maddesinde, kesinti ve katkı paylarının ilgili adına açılacak banka hesabına yatırılmaması durumunda Sosyal Sigortalar Kurumunun tahsil görevinin olduğu açıklanmıştır.

3417 sayılı yasa 24.4.2003 tarih ve 4853 sayılı Yasa ile yürürlükten kaldırılmış ve sözü edilen Yasanın 7. maddesinde, “3417 sayılı Kanunun mülga 2 nci maddesi kapsamındaki hak sahipleri tarafından bu Kanun kapsamına giren alacaklarla ilgili olarak yargı mercilerine açılmış ve devam eden davalar ile icra takipleri hakkında bu Kanun hükümleri uygulanır” şeklinde kurala yer verilmiştir. 4853 sayılı Yasanın 8. maddesinde ise, tasarruf teşvik kesintileri ile katkı paylarını süresinde işverence yatırılmaması halinde, Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından primlerin tahsiline ilişkin hükümler çerçevesinde tahsil edileceği açıklanmıştır.

4853 sayılı Kanuna 26.12.2006 tarihinde 5568 sayılı eklenen ek madde 1 hükmü doğrultusunda, tasarruf teşvik hesaplarına dair tüm varlık ve yükümlülükler 31.12.2007 tarihi

itibarıyla Hazineye devredilmiş durumdadır. Anılan hükümde, “Mülga 9/3/1988 tarihli ve 3417 sayılı Kanunla kurulan ve bu kapsamda hak sahiplerine yapılacak ödemelere ilişkin usûl ve esasları belirlemek üzere 24/4/2003 tarihli ve 4853 sayılı Kanunla tasfiye edilen Çalışanların Tasarruflarını Teşvik Hesabına ait tüm varlık ve yükümlülükler, 31/12/2007 tarihine kadar Hazineye devrolunur. Devre ilişkin hususları belirlemeye Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan yetkilidir. Devir tarihinden sonra hak sahiplerine yapılacak her türlü ödeme, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Anonim Şirketi kayıtları esas alınarak Banka tarafından gerçekleştirilir. Bu ödemelere ilişkin bilgi ve belgelerin Hazine Müsteşarlığına iletilmesini takiben söz konusu ödeme karşılığı tutarlar Müsteşarlık bütçesine bu amaçla konulacak ödenekten karşılanmak suretiyle hak sahibine ödenmek üzere Bankaya aktarılır. Konusu suç teşkil eden fiillerden kaynaklanan ödemeler hariç hak sahiplerine fazla ödeme yapıldığının tespiti halinde, bu tutarların tahsilinden vazgeçilerek terkin edilir ve Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Anonim Şirketi yönünden gerçekleşmiş ödemelere ilişkin tüm hak ve yükümlülükler kendiliğinden sona erer” şeklinde kurala yer verilmiştir. 13.07.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5393 sayılı Belediye Kanunu Geçici 5.maddesinde, belediyeler ile bağlı kuruluşların kamuya olan borçları bakımından uzlaşmaya gidilebileceği belirtilmiş, uzlaşma komisyonunun belirleyeceği esaslar dahilinde Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu bakanın önerisi ile Bakanlar Kurulunun alacağı karar ile borçların yeniden yapılandırılması mümkün hale gelmiştir. Belediyeler ve bağlı kuruluşlar bakımından sözü edilen hüküm çerçevesinde zorunlu tasarrufa dayanan borçları da içeren kamu borçlarının yeniden yapılandırılmasına gidilmiş olması halinde, ödenmeyen tasarruf teşvik ve nema alacaklarından sorumluluk Hazine Müsteşarlığına ait olmalıdır. Başka bir anlatımla, belediyeler ve bağlı kuruluşlar için kamu kurumlarına olan borçları noktasında uzlaşmaya gidilmişse husumet Hazine Müsteşarlığına yöneltilmelidir(Yargıtay HGK 23.12.2009 gün 2009/ 9-480 E, 2009/ 596 K.). Bu noktada sözü edilen kurum ve kuruluşlar bakımından Sosyal Güvenlik Kurumuna olan tasarruf teşvik kesintisi ve katkı paylarını da içeren borçların yeniden yapılandırılmasının gerçekleşip gerçekleşmediği ve bu konuda Hazine Müsteşarlığı ile uzlaşma yoluna gidilip gidilmediği hususu sorumluluğun belirlenmesi bakımından önemlidir.

Uzlaşma kapsamında tahsil edilecek tasarruf teşvik kesintisi ile katkı payını tahsil eden tasarruf teşvik kesintisi, işveren katkı payı ve bunların neması işçiye ait bir hak olsa da; yasa gereği, işverenden tahsil yükümü Sosyal Sigortalar Kurumuna ait olmakla, Kurum tarafından tasarruf teşvik kesintisinin uzlaşma kapsamında tahsiline başlanmış olması halinde işverenin yükümlülüğünün devam ettiğinden söz edilemez. Aksi halde, davalı belediyenin aynı borç sebebiyle mükerrer şekilde sorumluluğuna gidilmiş olur.

Hazine Müsteşarlığının sorumluluğu, uzlaşma kapsamında kalan belediye ve bağlı kuruluşlarla sınırlıdır. O halde zorunlu tasarrufu da içeren borçların yeniden yapılandırılmasının gerçekleşmediği belediyeler ve bağlı kuruluşlar ile diğer kamu kurumları açısından Hazine Müsteşarlığının sorumluluğundan söz edilemez. Yine, özel sektöre ait gerçek veya tüzel kişi işverenler bakımından zorunlu tasarrufa dair yasal yükümlülüklerin yerine getirilmemesinden doğan davalarda sorumluluk doğrudan işverene aittir (Yargıtay 9. HD. 28.12.2010 gün, 2010/ 47006 E, 2010/ 41406 K).

İşverenlerin zorunlu tasarrufa dair yasal yükümlülükleri yerine getirmelerine rağmen hesapların açıldığı ilgili banka tarafından ilgili kişilerin hesaplarına aktarma yapılmamış olması halinde işverenin veya yukarıda belirtilen hallerde Hazine Müsteşarlığının sorumluluğundan söz edilemez. İlgili bankanın sorumluluğuna dair açılacak davada uyuşmazlığın çözüm yeri iş mahkemeleri olmayıp, genel görevli mahkemeler olmalıdır(Yargıtay 9. HD. 30.11.2010 gün, 2010/ 32378 E, 2010/ 35108 K).

Tasarrufu teşvik alacağına ana para, işçi ücretlerinden yapılan kesinti ile işveren katkı payının toplamından oluşur. İşverence, işçi ücretlerinden kesinti yapılmamış ise, işçi ücreti kesinti tutarı kadar fazla ödenmiş olmaktadır. İşçi bu fazla ödemeyi alarak fayda

sağladığından, salt ücretten yapılması gereken kesinti sebebiyle tasarrufu teşvik alacağı talebinde bulunamaz. Bu halde tasarrufu teşvik ana para tutarı, sadece işveren katkı payından oluşur ve bu miktarın neması hesaplanmalıdır.

İşçi ücretlerinden tasarrufu teşvik kesintisi yapıldığı halde işverence zorunlu tasarruf hesabına aktarılması için ilgili bankaya yatırılmamış ise bu defa, kesinti tutarları ve katkı payı toplamı üzerinden tasarrufu teşvik ve nema hesabı yapılmalıdır.

Tasarrufu teşvik ana para tutarı yukarıdaki gibi belirlendikten sonra tasarrufu teşvik kesintilerinin aylık nemalandırma tablosuna göre ilk kesinti tarihinin karşılığında olan oran ile ana paranın çarpımı sonucu hak kazanılan nema tutarı hesaplanmalıdır. Ana para ve nema toplamı, 4853 sayılı Yasanın 5. maddesi uyarınca aylık olarak Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan tüketici fiyatları indeksi değişim oranında ve ilave yıllık yüzde beş oranında değerlemeye tabi tutulmalıdır.

Somut olayda davacı işçi zorunlu tasarruf kesinti ve katkı paylarının davalı işverence yatırılmadığını ileri sürerek istekte bulunmuştur. Hükme esas alınan bilirkişi raporunda işverence belge sunulmadığı için bu konuda hesaplama yapılamadığı belirtilmiştir. Davacı işçinin ücreti belli olduğuna göre 3417 sayılı yasa ile 4853 sayılı yasalar çerçevesinde davaya konu istekle ilgili olarak hesaplama yapılabilmesi mümkündür. Gerekirse bu yönde HMK nun 266 vd maddelerine göre hesaplama yapılması için bilirkişi raporu alınmalı ve mahkemece rapor bir değerlendirmeye tabi tutularak karar verilmelidir.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebepten **BOZULMASINA**, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine, 17.01.2012 gününde oybirliği ile karar verildi.